

Stanovisko Výboru regionů – Směrem ke strategii EU o právech dítěte

(2007/C 146/08)

VÝBOR REGIONŮ

- vítá sdělení Komise, zejména navrhované vytvoření strategie, jejímž cílem by bylo účinně prosazovat a chránit práva dítěte ve vnitřní i vnější politice Evropské unie a podporovat úsilí členských států v této oblasti,
- vítá ustavení oddělení dětských práv v Komisi a zaznamenává významnou úlohu, která je svěřena koordinátorovi pro dětská práva při úspěšném plnění této strategie, doufá však, že jim k tomu budou poskytnuty dostatečné zdroje a koordinátor musí mít odpovídající postavení a dostatečný politický vliv, aby mohlo být zajištěno naplnění záměrů tohoto úřadu; vyzývá k vyjasnění spojitosti mezi úlohou koordinátora a činnostmi vyvíjenou na vnitrostátní úrovni,
- lituje, že se větší pozornost nevěnuje situaci nezletilých bez doprovodu, diskriminovaných dívek, postižených dětí, dětských migrantů, žadatelů o azyl a uprchlíků, a to jak v EU, tak v globálních souvislostech, včetně poskytování péče a ochrany všem výše zmíněným dětem,
- poznamenává, že strategie má potenciál položit na evropské i národní úrovni základy účinnějšího partnerství mezi decisní sférou, místními a regionálními orgány a nevládními organizacemi,
- lituje nicméně, že sdělení neuznává jedinečnou úlohu místních a regionálních orgánů v poskytování služeb dětem a ochraně jejich práv, a zdůrazňuje, že tyto orgány hodlají, a jsou schopny, podílet se na rozvoji a provádění strategie,
- doporučuje, aby na postup vytyčený ve sdělení a rozvoj zelené knihy a strategie byly věnovány nezbytné finanční a lidské zdroje a politické nasazení, a navrhuje, aby Evropský parlament zvážil vytvoření specifického opatření na financování strategie a v ní navržených činností.

VÝBOR REGIONŮ,

s ohledem na sdělení Komise *Směrem ke strategii EU o právech dítěte* KOM(2006) 367 v konečném znění;

s ohledem na rozhodnutí Evropské komise ze dne 4. července 2006 konzultovat Výbor v této věci podle čl. 265 odst. 1 Smlouvy o založení Evropského společenství;

s ohledem na rozhodnutí předsednictva ze dne 22. února 2006 pověřit Komisi pro ústavní záležitosti, evropskou správu a prostor svobody, bezpečnosti a práva vypracováním stanoviska k tomuto tématu;

s ohledem na návrh stanoviska *Situace nezletilých cizinců bez doprovodu – úloha a návrhy místních a regionálních orgánů (CdR 136/2006 rev. 2)*;

s ohledem na stanoviska týkající se Haagského programu: deset priorit pro nadcházejících pět let (**CdR 122/2005 fin**), potírání obchodu s lidmi (**CdR 87/2001 fin**), programu DAPHNE II pro prevenci násilí páchaného na dětech, mládeži a ženách a ochrany obětí a ohrožených skupin (**CdR 63/2003**), ochrany menšin a politik proti diskriminaci v rozšířené Evropě (**CdR 53/2006 fin**), demografické změny (**CdR 152/2005 fin**) a integrace a migrace (**CdR 51/2006 fin**);

s ohledem na návrh stanoviska (CdR 236/2006 rev.1) přijatý dne 29. listopadu 2006 Komisí pro ústavní záležitosti, evropskou správu a prostor svobody, bezpečnosti a práva (zpravodajka: **paní Maria Corrigan**, členka rady hrabství Dun Laoghaire Rathdown a Dublin Regional Authority);

vzhledem k těmto důvodům:

- 1) Podle definice Úmluvy o právech dítěte OSN jsou dětmi všechny osoby mladší osmnácti let;
- 2) Všechny členské státy ratifikovaly Úmluvu OSN o právech dítěte, Evropská komise ani Evropská unie není a nemůže být smluvní stranou této úmluvy;
- 3) Právní základy pro práva dítěte ve Smlouvách EU jsou omezené, to má důsledky pro potenciální rozpočtové zdroje;
- 4) Ústřední úloha rodiny, zejména úloha rodičů, a zodpovědnost členských států za pomoc rodičům v jejich odpovědnosti za péči o děti a jejich výchovu je uznávána;
- 5) Prosazování a ochrana práv dítěte a vytváření forem společnosti, které podporují začlenění a jsou přátelské k dětem, má zásadní význam pro budoucnost Evropské unie;
- 6) Včasné zapojení dětí a mládeže do veřejného života je zásadní pro rozvoj demokratické společnosti podporující začlenění;
- 7) Regionální a místní orgány mají jedinečné postavení k tomu, aby hrály úlohu v prosazování a ochraně práv dítěte, a to vzhledem k jejich zodpovědnosti za fyzické prostředí, veřejné dopravní prostředky a přístup mladých lidí ke vzdělání, zdravotní péči, zábavě, rekreaci a na trh práce a rovněž vzhledem k jejich úloze sledovat životní podmínky dětí například cestou sociální pomoci a sběru dat;

přijal toto stanovisko jednomyslně na 68. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 13. a 14. února 2007 (jednání dne 13. února).

1. Názory Výboru regionů

1.3 **lituje** zablokování ústavního procesu EU, protože Ústavní smlouva a Listina základních práv výslovně uznávají práva dítěte;

Výbor regionů

1.1 **vítá** sdělení Komise, zejména navrhované vytvoření strategie, jejímž cílem by bylo účinně prosazovat a chránit práva dítěte ve vnitřní i vnější politice Evropské unie a podporovat úsilí členských států v této oblasti;

1.2 **považuje** investování do dětí za investici do naší budoucnosti a dalšího prohloubení a posílení evropské integrace;

1.4 **vítá** potvrzení skutečnosti, že členské státy jsou zavázány k respektování mezinárodních smluv, zejména Úmluvy OSN o právech dítěte (UNCRC), která byla všemi členskými státy ratifikována; **je však zklamán** tím, že sdělení neklade silnější důraz na nutnost, aby členské státy s vědomím naléhavosti plnily své stávající evropské a mezinárodní závazky v oblasti dětských práv;

1.5 **vítá** uznání, že téměř celosvětová ratifikace UNCRC poskytuje zvláště pevný základ pro ujednání mezi Evropskou komisí a státy mimo EU; **lituje** však, že sdělení nerozvinulo tento potenciál a nevyužilo ratifikaci UNCRC všemi členskými státy EU jako rámec ujednání mezi členskými státy;

1.6 **vítá** ustavení oddělení dětských práv v Komisi a **zaznamenává** významnou úlohu, která je svěřena koordinátorovi pro dětská práva při úspěšném plnění této strategie, **doufá však**, že jim k tomu budou poskytnuty dostatečné zdroje a koordinátor musí mít odpovídající postavení a dostatečný politický vliv, aby mohlo být zajištěno naplnění záměrů tohoto úřadu; **vyzývá** k vyjasnění spojitosti mezi úlohou koordinátora a činností vyvíjenou na vnitrostátní úrovni;

1.7 **podporuje** krátkodobé činnosti navržené Komisí k řešení některých naléhavých úkolů, zejména zavedení dvou šestimístních telefonních čísel jednotných pro EU, jednoho pro dětskou linku důvěry a druhého pro dětskou horkou linku, určenou pro pohřešované nebo pohlavně zneužívané děti, a **věří**, že tyto linky by měly být rozšířeny dohodnutým protokolem o řešení mezinárodních únosů dětí. Dále **věří**, že nové dětské linky důvěry by neměly zdvojit, ale spíše doplňovat existující linky na národní a regionální úrovni a výměna nejlepších postupů v členských státech by měla poskytovat informace poskytovatelům těchto služeb;

1.8 **poznává**, že sdělení neuvádělo, že strategie bude zavazovat k plnění minimálních standardů a bude obsahovat komplexní záměry s jasnými cíli a časovými plány;

1.9 **poznává**, že v současnosti nejsou zavedeny systémy, které mohou poskytovat komplexní, srovnatelná a konzistentní data o ukazatelích v členských státech; **připomíná**, že pokračuje práce za použití otevřené metody koordinace na vývoji ukazatele (ukazatelů) blaha dítěte a získání statistických dat o chudobě související s příjmy, o hmotném strádání a bydlení; existuje také mnoho datových souborů na úrovni členských států i regionální a místní úrovni;

1.10 **upozorňuje**, že děti nejsou stejnorodou skupinou, jejich potřeby se liší například v závislosti na věku dítěte, jeho schopnostech, pohlaví, etniku a rodinné struktuře;

1.11 **lituje**, že se větší pozornost nevěnuje situaci nezletilých bez doprovodu, diskriminovaných dívek, postižených dětí, dětských migrantů, žadatelů o azyl a uprchlíků, a to jak v EU, tak v globálních souvislostech, včetně poskytování péče a ochrany všem výše zmíněným dětem;

1.12 **lituje**, že není zmíněno poskytování kvalitního „raného vzdělávání“ dětem ve věku do šesti let. Přitom jsou služby v oblasti péče o dítě dlouhodobým a přednostním politickým zájmem EU, která zde stanovila kvantitativní cíle;

1.13 **poznává**, že strategie má potenciál položit na evropské i národní úrovni základy účinnějšího partnerství mezi decisní sférou, místními a regionálními orgány a nevládními organizacemi;

1.14 **lituje** nicméně, že sdělení neuznává jedinečnou úlohu místních a regionálních orgánů v poskytování služeb dětem a ochraně jejich práv, a **zdůrazňuje**, že tyto orgány hodlají, a jsou schopny, podílet se na rozvoji a provádění strategie;

1.15 **zdůrazňuje**, že při vypracování strategie musí být plně respektovány zásady subsidiarity a proporcionality;

1.16 **vítá** výrok, že „situaci dětí navíc ovlivňuje i místo, kde žijí“. Děti mohou být znevýhodněny vinou nerovného přístupu ke kvalitnímu vzdělávání, zdravotní péči, veřejné dopravě, hernímu a odpočinkovému zařízení, informacím a příležitostem stát se součástí občanské společnosti; **uvítal by** zaměření větší pozornosti na podmínky ve městech, na předměstích a v jiných specifických oblastech identifikovaných členskými státy;

1.17 **zdůrazňuje**, že četné místní a regionální orgány přímo financují a uskutečňují rozvojovou politiku ve třetích zemích; podporují infrastrukturu a klíčové služby, úzce spolupracují s úřady, sdílejí zkušenosti, přenášejí dovednosti a mají potenciál se při své práci více zaměřit na dětská práva;

1.18 **vítá** uznání práva dětí na vyjadřování názorů na záležitosti, které ovlivňují jejich životy a **vítá** navrhované činnosti zaměřené na zapojení dětí do rozvoje strategie. Zapojení regionálních a místních orgánů a dětských organizací významně ovlivní úspěšnost této práce;

1.19 **vítá** nedávno zveřejněnou studii Spojených národů o násilí na dětech⁽¹⁾. Tato zpráva „vyzývá státy k zákazu všech forem násilí na dětech v jakémkoliv prostředí, včetně všech tělesných trestů, škodlivých tradičních praktik, jako jsou časná a nucená manželství, znetvoření ženského genitálu a takzvané čestné zločiny, sexuálního násilí a mučení a jiného krutého, nelidského nebo ponižujícího zacházení nebo trestání“⁽²⁾; **navrhuje**, aby zjištění této studie byla plně brána v úvahu při vývoji strategie.

(1) Tuto zprávu vypracoval nezávislý expert, Paulo Sérgio Pinheiro. Nalézá se na stránkách www.violencestudy.org.

(2) 61. schůze Spojených národů, Podpora a ochrana práv dítěte, A/61/299.

2. Doporučení výboru regionů

Výbor regionů

2.1 **doporučuje**, aby na postup vytyčený ve sdělení a rozvoj zelené knihy a strategie byly věnovány nezbytné finanční a lidské zdroje a politické nasazení, a **navrhuje**, aby Evropský parlament zvážil vytvoření specifického opatření na financování strategie a v ní navržených činností;

2.2 **zdůrazňuje**, že na místní a regionální orgány je třeba pohlížet jako na zásadní partnery při rozvoji strategie, a **žádá**, aby byly zahrnut jako člen do Evropského fóra práv dítěte, měl zastoupení v interinstitucionální skupině, byl s ním konzultován vývoj zprávy koordinátora a tato zpráva se stala veřejnou;

2.3 **doporučuje**, aby strategie po provedení důkladné analýzy usilovala o stanovení minimálních standardů a zahrнула náročné činnosti s jasnými záměry a cíli;

2.4 **doporučuje**, aby byla ve strategii dosažena rovnováha mezi jejím zaměřením na světovou situaci a vnitřními a mezistátními činnostmi a dialogem v rámci EU;

2.5 **doporučuje**, aby byla přednostně vyvinuta sada srovnatelných ukazatelů a byla shromažďována konzistentní data na úrovni členských států a – tam kde je to možné – na úrovni regionální;

2.6 **vyzývá k** přidělení odpovídajících zdrojů, podpory a mechanismů pro usnadnění účasti dětí na rozvoji strategie, a to včetně dětí ze znevýhodněných a etnicky menšinových prostředí i dětí zdravotně postižených. Děti by se měly tohoto procesu účastnit od raných fází za použití řady věkově přiměřených metodik, např. při umělecké tvorbě, řízených diskusích atd. **Uznává** také, že místní a regionální orgány by mohly učelat více pro takové přizvání dětí ke konzultacím odpovídajících politik formulovaných na nižší než státní úrovni;

2.7 **znovu vyzývá k** plnému provádění Úmluvy o právech dítěte ze dne 20. listopadu 1989 a **zdůrazňuje** význam těchto práv: svoboda myšlení, svědomí a náboženství, ochrana soukromého života, ochrana před násilím, špatným zacházením a zanedbáváním, právo na zdravotní péči, vzdělání, výuku a odbornou přípravu a právo na ochranu menšin, jak je Výbor uvedl ve svém stanovisku k integraci a migraci (CdR 51/2006 fin), a právo na přiměřenou výživu a bydlení;

2.8 v tomto ohledu naléhavě **požaduje**, aby klíčová úloha místních a regionálních orgánů jako bezprostředních poskytovatelů základních služeb pro děti, jako je vzdělávání a bydlení, péče o děti a další sociální služby, byla plně respektována, stejně jako jejich úloha při plánování, kontrole a údržbě fyzického

prostředí, které umožňuje dětem přístup k bydlení odpovídajícímu a přiměřenému jejich potřebám, poskytuje jim odpovídající herní zařízení a zařízení pro volný čas a možnost růstu v bezpečném fyzickém prostředí;

2.9 **vyzývá** ke zvýšenému důrazu na požadavek, aby členské státy naléhavě prováděly své stávající evropské a mezinárodní závazky včetně závazků v právní i praktické rovině vyplývajících z úmluvy UNCRC, Evropské úmluvy o lidských právech a nástroji Rady Evropy. Tato práce by se měla být začleněna do posouzení dopadu stávajících činností EU ovlivňujících dětská práva;

2.10 **navrhuje**, aby analýza nejen „zhodnotila účinnost své stávající činnosti“, ale také usnadnila hodnocení pokroku členských států v oblasti dosažení souladu s UNCRC, a to pomocí srovnávací analýzy dat, jak uvádí posouzení dopadu;

2.11 **navrhuje**, aby analýza osahovala také prověření, zda všechny členské státy ratifikovaly Haagskou úmluvu o ochraně dětí a spolupráci při mezinárodním osvojení (1993);

2.12 **doporučuje**, aby jako mechanismus propojení členských států a učení se z nejlepších postupů ve vztahu k provádění UNCRC byla použita otevřená metoda koordinace a aby do tohoto procesu byly plně zapojeny místní a regionální orgány;

2.13 **doporučuje**, aby politiky EU a členských států braly v úvahu rozmanitost dětí a různorodost jejich potřeb, například potřeb dětí znevýhodněných zeměpisnou polohou, věkem, pohlavím, etnickým původem nebo zdravotním postižením. Zvláštní pozornost bude třeba věnovat důsledkům chudoby, sociálního vyloučení, zdravotního postižení, diskriminace a rasismu a situaci dětí z etnických menšin a dětských uprchlíků, dále také okolnostem vyplývajícím z náboženské, jazykové a kulturní rozmanitosti, a to v EU i v globálním měřítku;

2.14 **navrhuje**, aby strategie zahrnovala specifické cíle, zaměřené na dosažení rovnosti příležitostí dětí ve všech zeměpisných oblastech. To bude vyžadovat posílení činností zaměřených na potírání dětské chudoby a vzdělanostního znevýhodnění. V těchto opatřeních budou hrát ústřední úlohu regionální a místní orgány;

2.15 **doporučuje**, aby kromě navržených krátkodobých opatření bylo vyvinuto opatření umožňující nadnárodní spolupráci policejních složek při kontrole případných záznamů v trestních rejstřících u zaměstnanců a dobrovolníků pracujících s dětmi; **vyzývá** naléhavě k tomu, aby strategie rovněž zvážila založení evropského rejstříku pachatelů sexuálních deliktů na dětech, ke kterému by měly přistup policejní složky;

2.16 **vyzývá** naléhavě k tomu, aby strategie řešila způsoby, jak lépe rozvinout služby podporující rodinu, aby se vyloučilo zneužívání dětí a případy filicidia (zabití dítěte rodičem). Tyto služby by se měly zaměřit na podporu rodičů, prevenci a včasnou identifikaci případů zneužívání dítěte, podporu obětí zneužívání a zavedení mechanismu, který by prověřoval podezřelá dětská úmrtí, aby se prozkoumala účinnost státních zásahů dříve, než k takovému případu dojde;

2.17 **doporučuje**, aby se strategie zabývala negativním vlivem televize, počítačů a nových technologií na dítě, jako je přístup k vyobrazením určeným pro dospělé nebo nevhodným; rovněž sedavé povaze těchto aktivit s důsledky pro aktivní životní styl dítěte. Souvisejícím tématem je negativní dopad přímého zaměření na děti v oblasti reklamy a marketingu. Je třeba podpořit opatření k využívání technologií pro účely vzdělávání, např. televizní programy rozšiřující jazykové a kulturní schopnosti dětí, což je zvláště významné pro děti imigrantů.

Jsou rovněž potřebné tvůrčí kroky k podpoře kulturních aktivit, např. četby, hudby a divadla, a jejich zpřístupnění dětem;

2.18 **žádá**, aby školící programy a nástroje vyvinuté v rámci strategie byly přístupné regionálním a místním orgánům, aby se úředníci mohli seznámit s novými nástroji politik a nejlepšími postupy;

2.19 **doporučuje**, aby komunikační strategie byla založena na UNCRC a aby byly všechny informační kampaně zahajovány na regionální a místní úrovni, byly věkově přiměřené, dostupné v několika jazycích a měly k nim přístup i děti zdravotně postižené;

2.20 **doporučuje**, aby rozvojová pomoc EU poskytla určitý procentuální podíl ze svých prostředků na investice do zásahů ve prospěch dětí a aby rozvojová politika místních a regionálních orgánů ve třetích zemích rovněž rozšířila své priority na přenos dovedností a zkušeností s politikou v oblasti dětských práv.

V Bruselu dne 13. února 2007.

předseda
Výboru regionů
Michel DELEBARRE